

וגדוש סמלים: יונה לבנת, החבוקה לחיק האשה הצעירה, המביטה בערגה אל מעבר לגדר ההתייל של הגבול בין ישראל לארצות-ערב. האידולוגיה של הפליטים הפלסטינאים היא לחזור חזרה לארצם.

אדם מעבר לגבול

ציור זה, המעטר קיר של בית-ספר בעזה, אופי יוני לאמנות שהתפתחה במחנות הפליטים. הוא נקרא "השיבה",

לכן, נותר רק פתרון אחד: המאבק הזוין. מאבק מזוין כדי לחסל את ישראל, לזרוק את הישראלים לים? "לא", הוא אומר. "אין לנו שום דבר נגד היהודים כיהודים. אויבנו הם הציונים. בלי שימוש בכוח, לא תימנע ישראל לעולם את קול ההגיון. גרוע יותר: שאיפותיה ילכו ויגדלו. האם לא אמר בן גוריון שישראל תשתרע מהפרת עז הנילוס?"

ללחום — מתי, איך? איננו יכולים לחזור על נסיונות 1948, השיב. "אנחנו חייבים להיות מוכנים. אנו חייבים לדעת, שמלחמה עם ישראל — זאת וייטנאם שניה, פירוש הדבר התערבות הצי הסיני. לפני שיבחרו במלחמה, חייבות הארצות הערביות להבין לתוך איהו מלחמה ארוכה וקשה הן נכנסות. לכן אנו סבורים, כי מעשי-הטרור של אנשי הקומנדו של אל-עאסיפה אינם מובילים לשום מקום, והם מסוכנים. הם דוחפים את ישראל להגיב, וזה עלול להכתוב לנו מלחמה בתנאים של זמן ומקום שאין לנו שליטה עליהם. הם אנחנו רוצים לבחור את הזמן והמקום. אילו נגע הדבר רק לפלסטינאים, זה היה מתחיל עוד הערב. אבל אנחנו לא לבדנו, סיים במרידות.

בשבילו, האויב הוא חוסיין לא פחות מ־ישראל. חוסיין מחזיק בחלק מפלסטין, וב־עניי אל-עזט הוא בובה בידי האנגלים וה־אמריקאים. לפני שנשחרר את ישראל, הצי הירי, יהיה עלינו לשחרר את ירדן, בה כלור אים ומעונים הפעילים שלנו. ביום בו תהיה הגדה המזרחית של הירדן משוחררת, נוכל להפוך אותה לבסיס צבאי.

"המשונה הוא, שחוסיין, בורגיבה ופיסל היו הראשונים ששילמו את תרומתם להקמת אירגון השיחרור. הם היו סבורים שזו שיטה טובה להקפיד את העניין. חוסיין חשב שיוכל בצורה זו להרגיע את הפלסטינאים, הדחוסים בירדן במצב של כמעט־התמרדות. כאשר נוכחו האדונים האלה לדעת, שמוקם כאן אירגון אנטי־אמפריאליסטי אמיתי, המסוגל להילחם, לחשו להם ידידיהם המערביים את רעיון הברית האיסטאמית. כי הם יודעים, ששיחרור פלסטין פירושו הקץ לאימפריאליזם במזרח התיכון."

לא מקבלים תמיכה

ב מחנה פליטים, שהוא כמעט עיירה, ליד נבלוס, בירדן, ניתנה לנו סוף־סוף ההזדמנות הנכספת לפגוש פעילים של אל-עאסיפה. אפשר היה לחשוב שחורנו לימי המחתרת של מלחמת אלג'יריה. כאן אין מטרדים מקושטים בדגלים ובמפות; רק בית פשוט של פליטים. הקשרים הראשונים נעשו בדמשק, ועכשיו אנחנו יושבים עם

השיבה פלסטין?

לעתים בניגוד לרצונו של נשיא מצרים. יעדו ברור: "לשחרר את הגדה המזרחית, לפני שיחרור ישראל". כלומר: חתירה ממי שית להפלת חוסיין. יש לו די חבלנים וסוכני ג'ים, והמוני העם הפלסטיני תומכים ברעיון המדינה הפלסטינית די הצורך, כדי שיוכל לסכן את חוסיין. ייתכן אפילו שיצליח להפילו בעתיד הקרוב. במקרה זה ברור לגמרי, כי תוך 24 שעות יהיה אחמד שוקיירי ראש ממשלת ירדן, שאולי תיקרא או הרפובליקה הפלסטינית. לקראת אפשרות זו, נראה כי שוקיירי יקים בעתיד ממשלת פלסטין בגולה. אילו היה לישראל מטכ"ל לבן, אילו תוכננו מיבצעי־שלום כשם שמתכננים ב־צה"ל מיבצעים כמו ההתקפה על סמוע, כי או היה היום מטכ"ל זה המוסד הפעיל ביותר במדינה, הוא היה צריך לבדוק, כבר כקירי: מה עומד מאחורי מילותיו של שר קיירי: האמנם כוונות למלחמה בלי תנאי עם ישראל, או אותה נכונות שביטא איש אל-עאסיפה לנהל משא ומתן מתוך עמדת־כוח. המטכ"ל הלבן היה צריך לדווח לממשלת ישראל, ולהמליץ לפניה על אחת משתי דרכים: לעשות לניטרולו המעשי של שר קיירי או לבוא כבר עכשיו בבית עמו, כדי לאפשר לו להפיל את חוסיין — כצעד ראשון לקראת דו־קיום בין הרפובליקה הפלסטינית שתקום בלי ספק ביום מן הימים, לבין מדינת ישראל.

באויאן, אבל כדי לנהל משאומתן צריכים להיות מסוגלים לדרוש את הכל, אפילו אם בסופו של דבר מקבלים רק מעט".

שוקיירי ראש הממשלה?

משפט האחרון הוא בעל עניין רב במיוחד, ודווקא מפני שהוא נאמר מפיו מפקד של אל-עאסיפה. מדובר בו, בפירוש, על משאומתן עם ישראל, כשם שנוהל משאומתן בין הצרפתים והאלג'יריים בעיר אויאן השווייצית. אילו אמר רק משאומתן כדוגמת אויאן, אפשר היה להיצמד רק אל הדוגמה האלג'ירית, כאשר נאלצו הצרפתים לעזוב את אלג'יריה. אבל הוא הוסיף את המלים החשובות: "אפילו אם בסופו של דבר מקבלים רק מעט". מהו מעט זה? מי חושב כך בין הפלסטינאים? האם רק אותו איש גרילה? מה חושב שוקיירי, למשל? הצהרותיו על נושא זה היו — וגשארן גם כיום — קיצוניות. כל עוד נידמה היה, כי דברי שוקיירי ישארו תמיד בגדר הצהרת־ריתור, אפשר היה להתעלם מהן, וממה שהסתתר מאחריהן. אבל שוקיירי הצליח בשגב האחרונה לכבוש לעצמו מעמד חסר תקדים. עד כדי כך, שאם בתחילה נראה היה שהוא אינו עושה דבר ללא אישורו המפורש של עבד־אלנאצר, הרי עתה קיימת סברה שהוא גורר אחריו את עבד־אלנאצר,

אולוגיה. אבל מה זה נתן לפלסטיניים שהם בעתים, נאצריים, או קומוניסטים? שום דבר. אנחנו פלסטינאים ורוצים למצוא מי חדש את ארצנו? זוהי האידאולוגיה שלנו. האלג'יראים שמכו רק על עצמם. אנחנו רוצים ללכת בדרךם!"

אולי משא ומתן

אל-עאסיפה התחילה את פעולות הגרילה שלה ב־1 בינואר 1965. לשם מה פעולות החבלה? מה זה מקדם את מטרותה, אם היא מפוצצת רכבת בין ירושלים ותל־אביב? "קודם כל", הסביר. "זה מעלה את ה־מוראל של הפלסטינאים, שאינם נאמינים בשום דבר מזה 18 שנים. שנית, אנו מקווים בצורה זו להפסיק את ההגירה היהודית לישראל, לבלום את העברת ההון, ולסכן את הכלכלה הישראלית, הנמצאת בלאו הכי במצב קשה ומתקיימת רק הודות להזרמת דולארים גם התוך. אנחנו גם מקווים ליצור בעיות פוליטיות בתוך ישראל, לאלץ את המיעוט הערבי להתקומם. וגם — למה לא — לקדם את התת־פרולטריון העצום הזה, המורכב מיהודי די הארצות הערביות. אבל בראש וראשונה, אני חוזר, אנחנו רוצים למנוע, על־ידי החרת הגרילה לנגב, הקמת ישראל שניה על־ידי מהגרים חדשים. אחר כך? יהיה אולי משאומתן כמו

אחד המפקדים של אל-עאסיפה, הזרוע ה־מזוינת של אל־פתח.

איננו יודעים את שמו, לעולם לא נדע, הוא צעיר ונרגש מאד. בצדק או שלא בצדק, הוא נראה לי כאחד האחראים ה־פלסטיניים המשוכנעים ביותר שפגשת. הוא משוכנע, שאף מדינה ערבית איננה מעוניינת באמת ובתמים לשחרר את פלסטין. "מרמים אותנו", הכריז. "שום מדינה ערבית — סוציאליסטית או פרו־אימפריאליסטית — אינה מסוגלת לשלם את המחיר של שיחרור ארצנו. מחלקים את הבעיה, כדי לקבור אותה ביתר קלות: פיצויים לפליטים, טיהור מי הירדן.

"ההמצאה האחרונה שלהם היתה אירגון השיחרור, תוצאה של ירחיב־קצר בין המלכים והנשיאים הערביים. כרגע שראינו שבורגיבה וחוסיין היו הראשונים שהצביעו בעד הקמת האירגון, הרחננו משהו חסוד. ללא אינת שנישאר תלויים בחסדיה המריכות שבין המנהיגים הערביים. איננו יכולים להמשיך ולחכות לרצונו הטוב של עבד־אלנאצר או של מנהיג זה או אחר. איננו רוצים להיות תלויים באיש. נכריח את ה־מדינות הערביות לעשות מלחמה.

"מאשימים אותנו שאנחנו אחים מוסלמים, מפני שאנחנו מקבלים כסף שמקורו בנסיכויות המיפרץ הפרטי. אבל אנחנו לא מקבלים תמיכה כספית. אנחנו קיימים רק הודות לתרומות הפועלים הפלסטיניים העובדים בשדות הנפט. מאשימים אותנו בחוסר אינדי